

UN AUTOR CAPITAL DE LES LLETRES CATALANES

50 anys després de Riba

El 12 de juliol passat es va complir mig segle de la mort del poeta català. Actes d'unes quantes institucions commemoren a partir d'avui l'efemèride i recorden la seva obra i figura

POESIA CATALANA

JAUME SUBIRANA

A la fotografia que ara evoco hi ha un llarguíssim seguici en blanc i negre que ocupa tot el pont de Vallcarca i, al capdavant, els joves Joan Triadú, Jordi Mir, Joaquim Molas i Macià Alavedra duen un taüt a l'espatlla. Som a l'estiu de 1959 (l'any del *cas Galinsoga* i de les primeres emissions de TVE des de Miramar), i l'home que porten a enterrar és un escriptor: Carles Riba. Un escriptor català i doncs, llavors, un silencià. Però tot i així hom l'acompanya en la darrera caminada com si es tractés d'una figura, com s'havia acompanyat 50 anys abans Jacint Verdaguer o s'havia d'acompanyar Salvador Espriu o Miquel Martí i Pol 25, 50 anys més tard.

Primer als ciberdiaris

Aquests dies es commemora la mort ara fa mig segle, el 12 de juliol de 1959, de Carles Riba. Ahir la Universitat de Barcelona (UB) va inaugurar el curs acadèmic amb la lliçó *Riba i la Universitat* i durant la resta de l'any molts altres actes celebraran l'efemèride. El tret de sortida de tot plegat va tenir lloc a internet: l'estiu passat un grapat de blocs van penjar entrades evocant la data i la figura del poeta. Riba, doncs, no ha estat oblidat, tot i que una visita a les llibreries del país a la recerca dels seus llibres no resulta especialment encoratjadora. Però, ¿amb quin autor no actual (ii amb novetat recent al mercat!) no passa avui el mateix?

Aquell 1959 Riba era la columna damunt la qual s'alçava el prestigi de les lletres catalanes a l'interior. El seu nom provenia dels temps d'abans de la guerra i s'havia anat trenant amb els de la Fundació Bernat Metge, la Institució de les Lletres Catalanes i el PEN (el seu discurs *Als escriptors del món*, llegit al congrés in-

►► El poeta Carles Riba.

ternacional de Praga de 1938, encara avui esborrona), amb l'exili, el retorn, l'Institut d'Estudis Catalans (que va presidir) i els Congressos de Poesia de Segòvia i Salamanca, amb el precari diàleg amb la intel·lectualitat espanyola no feixista del moment.

En vida, sobretot en el silenci cultural dels anys 50 barcelonins, Riba va exercir un discret mestratge que el va erigir en referent. A la seva mort, encara relativament jove, la perdurança de la seva influència com a hellenista, com a crític i com a poeta va restar assegurada per l'admiració de gent com Joan Triadú, Manuel Balasch, Frederic-Pau Verrié i Josep Pedreira (editor de *Salvatge cor*, que va rebatejar amb el nom del poeta el premi més prestigiós del moment), als quals es van anar afegint Carles Miralles, Carles-Jordi Guardiola (compilador d'una joia amagada: l'epistolari ribià), Enric Sullà, Jaume Medina i Jordi Malé.

Crític de referència

A finals dels 60 se'n va publicar l'obra completa i un extens volum d'homenatge, van aparèixer després un bon nombre d'estudis i monografies i, ja els 80, Edicions 62 va incloure Riba als *Clàssics catalans del segle XX*, les *Elegies de Bierville* es van incorporar al cànon escolar i el seu nom va entrar a la llista de carrers, instituts i biblioteques públiques...

Poeta de primera en un segle d'or, crític de referència, articulista intens: els lectors exigents no l'hem mai obviat, com no es pot obviar la versió de l'*Odíssea*, que va traduir amb passió i rigor. Al cementiri de Sarrià, una estela clàssica esculpida pel seu amic -exiliat com ell- Joan Rebull evoca sota el sol d'aquest octubre del 2009 la suspensió de temps i estils al voltant dels grans noms, dels notables d'una cultura. I apunta amb discreció que mig segle no és res, per a alguns. ≡

MEMÒRIA ACADÈMICA

Un trimestre amb diàlegs i simposis

►► Unes quantes institucions commemoren la mort de Carles Riba. Aquest octubre la Institució de les Lletres Catalanes (ILC) ha programat uns diàlegs sobre l'obra i la figura de l'escriptor, coordinats pel poeta i editor Jordi Cornudella.

►► Del 30 de novembre al 2 de desembre tindrà lloc el tercer Simposi

Carles Riba, organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) i l'Aula Carles Riba de la UB. Hi participaran una vintena d'escriptors, traductors i estudiosos.

►► El 15 de desembre, a la Biblioteca Nacional, a Madrid, un acte de l'IEC, la UB i l'Institut Ramon Llull tractarà la seva relació amb Espanya.

e | llibreter

Una torre de Babel

ANNA ABELLA
BARCELONA

Stieg Larsson en flamenc, *El noi del pijama de ratlles* en japonès, *L'ombra del vent* en suec i *El petit príncep* en romanès, gaèlic, rus, àrab, xinès, japonès, turc, bable, georgià... i així fins a 25 llengües. És impossible dubtar davant l'oferta d'idiomes que aquest és un dels puntals d'Alibri. Una tercera part dels 1.600 metres quadrats d'aquesta torre de Babel en ple centre de Barcelona està dedicada a tot això. «A més apostem per idiomes estranys o minoritaris com l'occità i el llenguatge de signes», explica el responsable, Àlex López. Molts recorda-

Àlex López

Alibri. Balmes, 26. Barcelona

ran aquest local de dues plantes com l'antiga llibreria Herder, nascuda el 1925 i vinculada a l'editorial homònima. «Cal modernitzar-se sense perdre el passat, sentim la responsabilitat de la tradició», apunta López, conscient que al canviar el nom per Alibri el 1999 conservaven un fons de gairebé 80 anys. Per això el que també la defineix són les seves àmplies seccions de psicologia, psiquiatria, ciències socials, història, clàssics i empresa.

Just després d'entrar a la llibreria, no obstant, hi ha els títols que consideren «d'impuls»: la butxaca, l'infantil i el juvenil, el còmic i

la novel·la gràfica i la ficció. Secció especial de japonesos: Yukio Mishima, Yasunari Kawabata, haikus... ¿I Murakami? «És a la part comercial», aclareix López, que després d'alabar Javier Cercas i la seva *Anatomia de un instant* es declara fascinat per «la nova narrativa espanyola que està trencant: Agustín Fernández Mallo i la seva trilogia *nocillera*, Javier Calvo o Kiko Amats» i que recomana sense dubtar als més grans de 30 anys.

¿Larsson? «A Alibri ens entusiasma a tots», comenta al costat d'una selecció del boom nòrdic (Läckberg, Nesbø, Asa Larsson, Jungsted...). Especial Anagrama 40 anys: «Aposta segura de qualitat», diu López, que defensa els que prefereixen que es llegeixi Dan Brown que no pas que no es llegeixi. ≡

idees

ÓSCAR
LÓPEZ

Melic cultural

Ja em disculparan, però avui em miraré el melic, i per extensió, el d'un munt de col·legues meus que ens dediquem a això del periodisme cultural. I ho faig perquè, encara que només durant uns pocs dies, a més de transmissors de notícies n'hem estat protagonistes. Veuran, fa un parell de setmanes que es van celebrar a Verines (Astúries) els encontres que organitza la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques en col·laboració amb la Universitat de Salamanca. Per commemorar les seves bodes de plata van invitar 30 periodistes culturals que van reflexionar sobre la idiosincràsia d'aquest ofici, que viu un present complicat i observa un futur més que incert. Potser per això, una de les iniciatives que van sorgir és la probable creació d'una Associació de Periodistes Culturals d'Espanya que comptaria amb el suport del Ministeri de Cultura. Però, a més, i sense abandonar això de mirar-se el melic, la setmana passada

El periodisme cultural ens regala un plaer que podem projectar als altres

aquest ministeri va atorgar per primera vegada el Premio Nacional de Periodismo Cultural, que va correspondre merescudament al nostre col·lega Jacinto Antón.

Com veuen, des que hem tornat de vacances ens han regalat alguns minuts de glòria, prou per recordar a tothom que existim i que som uns privilegiats. I ho som malgrat que guanyi la lliga el Barça o el Madrid, malgrat les catàstrofes naturals o no, o malgrat que Obama vagi a Dinamarca a donar suport a la candidatura de Chicago.

Qualsevol d'aquestes notícies i moltes més retallen els nostres articles i espais o els llancen al pou de la memòria. Per existir vivim pendent dels èxits i les tragèdies dels altres, encara que amb la certesa de ser uns privilegiats del sector. El periodisme cultural ens dona l'oportunitat de conèixer personatges que ni en somnis hauríem imaginat tractar, ens obliga a estar en permanent alerta intel·lectual i, per damunt de tot, ens regala un plaer que tenim l'oportunitat de projectar als altres. Els podria parlar de pressions, frustracions i egos amb què hem de torear. Però tal com està el pati ara mateix, abans de plorar prefereixo continuar mirant-me el melic. No com una actitud autocomplaent i egocèntrica, sinó perquè segons els que practiquen ioga, és un centre bàsic de vitalitat. ≡